

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Ver. 3. & 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

pleroma constitutam hereticarum Indearum Sacramenta: hoc enim sunt & diuines & genealogia illorum. Itaque & sensum diuidunt: Et intellectualibus quidem à spiritali suo semine: sensualibus vero ab animali, quia spiritalia nullo modo capiunt: & illius quidem esse inuisibilia: huius vero visibilia & humilia, & temporalia quae sensu conueniantur in imaginibus constituta.

Ex haereticis illis interpretatione suam hausit Philosophus quidam Genuensis apud Salmeronem notum, qui eisdem sensibus applicat Physicæ, & mirum in modum philosophatur.

VERSVS 3. & 4.

Sed quinque fatuae acceptis lampadibus non sumpserunt oleum secum: prudentes vero acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus.

QUESTIO I.

Quid oleum, lampades, vasa?

Oleum caritas.

§. 1. Incredibili consensu patrum & interpretum, oleum est caritas, & eius opera ex fide manantia. Hilarius: Oleum boni operis fructus est. Hieronymus: oleum, opera. Chrysostomus opera caritatis, ut Eleemosynas; fatuas in paruo certamine vinci, in magno victices, cum enim carnis cupiditatem superauit, pecuniae amore prosterni, cum tamen multo sit vehementior carnis, quam opum appetitus. Augustinus serm. 22. de verb. Domini, clare ostendit, oleum esse opera. Non autem hic distinguimus inter eos, qui caritatem, & qui opera vocant oleum. Est enim & caritas opus: & externorum operum principium.

Sic recte Maldonatus oleum in vasis habere, qui fidem & opera habent, oleo carere, qui opera non habent. Pari modo Hugo cardinalis, & recentiores. Nec omnes haeretici ab ea sententia cessere. Bullingerus cum demonstrasset, de Christianis baptizatis agi, expectantibus aduentum sponsi, oleum interpretatur fidem cum caritate efficacem, quod posset habere verum sensum, sed ille de sua fiducia delirans, nec veram fidem intelligit, nec caritatem.

Virgines fatuae oleo caruerunt.

§. 2. Statuendum est itaque virgines ideo caritatis oleo isse oleo, quod opera caritatis defuerint. Ea causa regno exclusas, supplicio addictas, quod cum Deum per fidem cognouissent, non ut Deum coluerunt: quod fidem operibus negarint. Hoc confirmat Bellarminus l. 1. de iustificatione cap. 15. Iam enim supra ostensum est in virginibus etiam fatuis fidem fuisse. Imo S. Chrysostomus non fidem modo, sed studium castitatis.

Virginitatis encolumium.

τὸ εἶδος τῆς πόλεως τῶν ἀνθρώπων μεγάλην πλὴν αὐτὴν δὲ ἔχοντος, καὶ ἵδρι φύσει τὸ πᾶν μακάριον, καὶ δὴλον ἐξ ὧν εἶπε ἐν τῇ παλαιᾷ, ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ μεγάλων ἀνθρώπων κατορθώσθαι, καὶ ἐν τῇ καινῇ δὲ ἐκπληρῶν εἰς ἀνάγκην νόμου. & γὰρ ἐπέταξε τὸ πᾶν, ἀλλὰ τῇ προαιρέσει τῶν ἀνθρώπων, τὸ πᾶν κατορθώσθαι ἐπέταξε. id est. Nec ignorat vulgo magnam de virginibus existimationem fieri: quippe res natura sublimis est, quod inde pater, quia nec apud veteres, à priscis illis sanctisque viris culta fuit, & post gratiam nulla legis necessitate iubetur. Non enim imperauit. Sed voluntati fidelium commisit.

Liberum arbitriū.

Damnatur igitur, quod oleum non habeant in vasis ἐν ἀγγείῳ, hoc est, oleum in vasis alijs præter illud, quod erat in lampadibus; itaque primum in lampadibus oleum fuit, sed cum longa mora intercederet, coassumptum non erat nouum quod affunderent. Vasa illa Hugo conscientiam appellat, ex S. Hilario vasa humana sunt corda, in qua quorum viscera the-

sauius bonae conscientiae recondendus est. Ioannes Piscator rigidus Calvinista; per oleum fidem, per lampadas bona externa opera intelligit. Quod licet falsum sit, tamen etiam eius per fidem arguit, falsa enim tam falsis, quam veris repugnant. Vt clauus clauum pellit, καὶ ἀνὰ λαὸν κεντήσας ἀνὰ δαί, muscu se pungit spina. Si enim oleum est vera fides. Principio igitur fidem habuerunt; nam oleum in lampadibus, ut dixi, sumpserunt. Deinde ut Musculus docet, non agere incredulis, sed de stultis ac negligentibus Christianis, & paulo post, profuerit tamen per lampades intelligi, neminem externum cultum, conuersationem, iustitiam, honestatem, & caritatis opera omnia. At lampadas habent, omnia ergo illa habuerunt initio, si caritatis opera, igitur & fidem: Imo Beza ait. [In medio itinere ἀνὰ τὴν ὁδὸν ἀπὸ δεξιῆς, & fidei ἡ λυχνία ἐσθίοντο & defecisse. Itaque, pari ratione lampadam quidem nomine verbum Dei fide in cordibus nostris velut accensum, & gratias nostras dirigens, per oleum vero Spiritus sancti gratiam assiduus precibus in nobis perseverantem, qua fides hæc fouetur, intelligimus.] Quid clarius dici poterit contra Calvinianos, qui oleum fidem esse aiunt, ut Bulling. & winglius alij. Sed mihi satis pro iustitia est, ut ostendam etiam eorum sententia virgines fatuas oleum habuisse, elychnium exstinctum defecisse, ac proinde peius ac fuisse, nec quouis modo, sed fide accensum. Ex quo colligo fidem esse debilem: & non tantum posse, sed re ipsa saepe iustum à iustitia sua deficere. Nam male viuendo virgines fatuae perierunt. Quin monet hoc loco Calvinus [Nunc ab eo fatuis in vasis Dei filijs prudentiam in genere requirit, ut ipsi scilicet inconsiderate nullo Satanæ in pradam se exponant.] possunt igitur Satanæ praeda esse filij Dei? Vbi igitur securitas illa toties ad multorum exitium decantata? Cur dicant non posse perire? non posse iustitiam amitti? Et Calviniani quidem aliquanto rectius licentiam inducunt, sed postquam acceperunt licentiosius vtuntur. Lutherus vero aperitis tibus personat.

Φωτὶς ἡ δὲ οὐ τριχοειδὴς ἀνθρώποις ἐστίν.

Inflat non paruos amplius tibias, sed famæ prodigia, & sui, Dei quæ securus, præfat. in Galaticam Epistolam. [Summa ars inquit & sapientia Christianorum est, ne scire legem, ignorare opera, & totam iustitiam actiuam, præsertim cum conscientia luctatur cum iudicio Dei, sicut extra populum Dei summa sapientia est, nosse, inspicere, & virgere legem, opera & iustitiam actiuam. Mira autem res est & mundo (immo in ecclesia Christi) inaudita docere Christianos, ut dicunt, ignorare legem, utque sic viuunt coram Deo, qui de penitus nulla lex sit. Nisi enim ignorauit legem & iram Dei, sed meram gratiam & misericordiam, non potes saluus fieri.]

Et de libertate Christiana. [Ex ijs clare videre potest quilibet, quomodo Christianus homo, liber sit, ab omnibus, & super omnia, ut nullis operibus ad hoc indigeat, ut iustus & saluus sit, sed sola fides hæc omnia largitur abunde.] Et deinceps hæc etiam ad peccata extendit. [Vera itaque inquit sunt hæc duo verba: Bona opera non faciunt bonum vitium, sed bonum vitium vit facit bona opera mala opera non faciunt malum vitium, sed malus vit facit mala opera.] Hæc etiam legi diuinæ, & naturali repugnant rationi, qui docent, non possunt non nisi impijs, planeque Epicureis imponere. At Christus iubet lucere lucem nostram coram hominibus, iubet expectare aduentum, Incepnas gestare vide Matth. 19. Ioan. 5. Act. 9. 2. Cor. 4. Petr. 1. Eph. 2. Itaque si illa Lutherica vera sunt, & Christus patris noster τὸ πᾶν δόξα καὶ ἡμεῖς, breuiter ad hoc respondet, ut S. Iustinus in simili, & pene eadem causa. Si non est Lutheri ratio falsa, non est Deus. ὅτι εἰ μὴ πᾶν τοῦτον, ὁ πᾶν

